

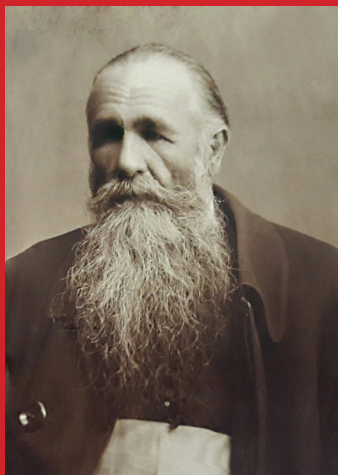
СПОМЕН-КУЋА

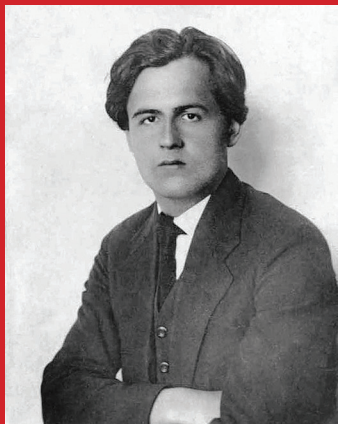
ПОРОДИЦЕ СТОЈАНОВИЋ

Гавро Стојановић

Прота Симо Стојановић

Младен Стојановић

СПОМЕН-КУЋА ПОРОДИЦЕ СТОЈАНОВИЋ

Приједор је имао срећу да га је чинила и једна породица чије су генерације потомака оставиле упечатљив траг у историји и култури, како овог града, тако и много шире. Била је то породица Стојановић. У овој градској, часној и напредној породици, три генерације су били свештеници – Илија, Гавро и Симо, са којим се ово звање међу Стојановићима гаси.

На мјесту данашње Спомен-куће, Гавро Стојановић је 1864. године изградио породичну кућу. То је првобитно био приземни објекат, а изгорио је у великом пожару који је захватио Приједор 1882. године. Његовом заслугом је саграђена и стара црква у Козарцу, гдје је и био свештеник. Двадесет дугих година упорно је тражио дозволу за градњу и 1886. године подигао цркву посвећену Светим апостолима Петру и Павлу. Породичну кућу је поново изградио на истом мјесту његов син, Симо Стојановић, десет година након пожара - 1893. године. Нова кућа је била много већа, на спрат и у њој је рођено деветоро дјеце проте Симе и попадије Јованке. Имали су пет кћерки (Георгина, Персида, Јелисавета, Милица и Драгиња) и четири сина (Младен, Сретен, Драгутин и Велимир). Младен Стојановић, гледано на локалном подручју, остао је најпознатији члан ове породице. Борац и идеалиста какав је био, као средњошколац и младобосанац супроставио се аустроугарским властима 1914. године, а као вођа устанка на Козари 1941. године и

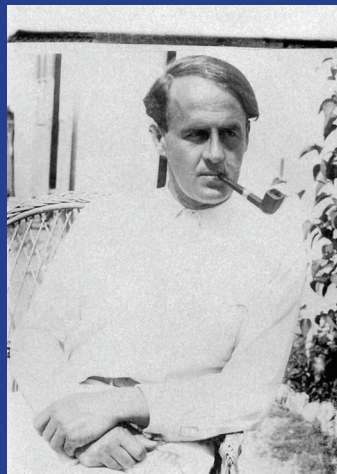
Јованка Стојановић са кћеркама

њемачком окупатору. Између два свјетска рата, у жељи да и даље помаже људима, Младен је завршио медицину и постао прави народни љекар и велики хуманиста. Од 1929. године у кући Стојановића се налазила његова ординација све до 1941. године. Поред њега, посебно треба споменути и Сретена Стојановића, заједно са братом истакнутог младобосанца, а касније великог умјетника и академика. Старији Приједорчани памтили су њиховог оца, проту Симу, као вриједног националног борца који је читав свој живот радио за цркву и народ. Свако од бројних чланова ове породице, образованих и свестраних људи, на свој начин и у својој области дјеловања учинио је много. Одлазак Младена Стојановића на Козару, а његове породице из Приједора, уједно је био и растанак Стојановића од родне куће.

Овај објекат је седамдесетих година прошлог вијека на коришћење добио Музеј Козаре Приједор. У њему су тада биле двије изложбе, историјска о доктору Младену - легенди антифашистичке борбе овог краја и изложба фотографија погинулих бораца Приједора у Другом свјетском рату. Временом, кућа Стојановића је због дотрајалости морала бити срушена 1989. године. У заједничкој акцији града и републичког Завода за заштиту споменика културе БиХ поново је изграђена, готово идентична, 1990. године. Посљедњи рат и тешко вријеме након њега нису омогућавали да се у потпуности доврши, па је то учињено 2006. године.

Симо и Гавро са породицом

Доктор Младен Стојановић

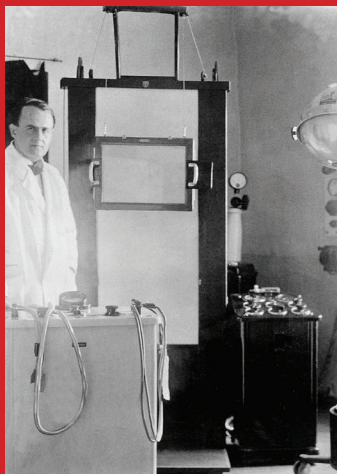
Стара црква у Козарцу

Др Младен са мајком

Др Младен са мајком

Др Младен у ординацији

Доктор Младен

Спомен-кућа породице Стојановић у данашњој функцији, са двије сталне изложбе, отворена је 2007. године. У приземљу куће се налази историјска изложба која говори о овој угледној породици и њеним потомцима, о доктору Младену, народном хероју и великану овог краја, а на спрату куће је стална поставка радова Сретена Стојановића. У овом депадансу Музеја Козаре Приједор, сачувана је и изложена богата заоставштина личних ствари, умјетничких радова, докумената, књига неколико генерација ове породице, допуњена новим фотографијама и експонатима. Тако је сјећање на ову породицу очувано и живи и данас.

Најшаша Тошановић, кустос историјар

Др Младен са члановима Народне одбране

Тенис-клуб у Приједору, 1938.

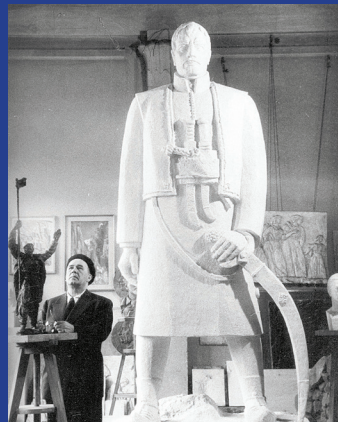
ВАЈАР СРЕТЕН СТОЈАНОВИЋ

Сретен Стојановић је рођен у Приједору 2. фебруара као четврто од деветоро дјеце у свештеничкој породици. Гимназијско образовање започиње у Тузли, а завршава у Београду. Након видовданског атентата бива осуђен на робију (1914 – 1917).

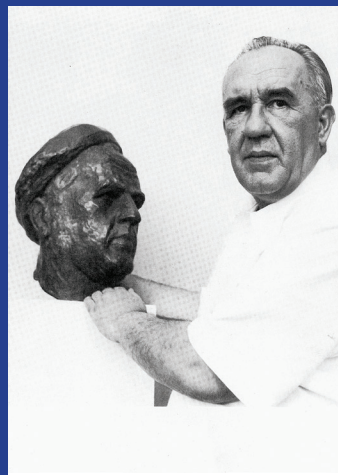
Године 1918. одлази у Беч на студије вајарства код Франца Целезног и Станислава-Романа Левандовског. Љето 1919. проводи у Приједору, гдје ваја портрете оца и мајке – дјела пресудног значаја за његов предстојећи животни и стваралачки пут.

Великог дара, бистрог ума („Ја сам знао шта је фигура, глава, дрво, камен, патина, итд. Знао сам да са цртежа претварам у пластику.“), одлази у Париз код Бурдела (и Левандовски и Бурдел били су Роденови ученици), гдје ће провести наредне три године. Своја париска искуства – не само академска – преноси у Београд и заједно са Ристом Стијовићем, Томом Росандићем и Петром Палавичинијем поставља темеље савремене српске скулптуре.

Водећи се идејом да „чиста декоративност и натурализам у портретској скулптури увек означавају пад“ („О уметности и уметницима“ – Просвета, 1952), Сретен своју умјетност гради на равнотежи: рационалног (интелектуалног) и емотивног (нагонског), спонтаног и промишљеног, декоративног и натуралистичког, дубоко

Сретен Стојановић у атељеу

Сретен Стојановић

Јованка са сином Велимиром

Јованка и Симо Стојановић

Аутопортрет

утемељен у традицији, а никад конформиста. „Он зна шта осећа и осећа шта зна.“ (Миодраг Б. Протић).

Након изложби у Паризу (Јесењи салон, Салон независних, Национални салон) слиједи изложбе у Београду, Загребу, Сарајеву, Лондону, Барселони, Риму, Ротердаму, Москви, Венецији (Бијенале, 1954). Био је редовни професор и ректор Универзитета уметности у Београду, редовни члан САНУ. Умро је у Београду, 29. октобра 1960.

На спрату Спомен-куће породице Стојановић у Приједору налази се стална поставка – изложба Сретена Стојановића коју чини око 60 радова: портретних скулптура, рељефа, гвашева, акварела, цртежа.

Алекса Милић, кустиос Музеја Козаре

Портрет Наташе Бошковић

Мајка

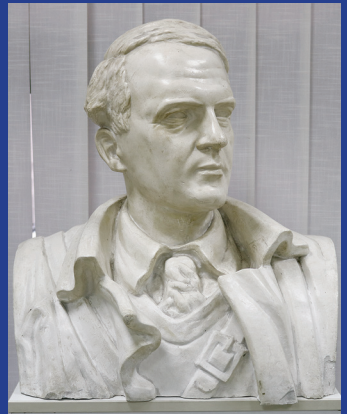

Отац

Мајка и отац

Младен Стојановић

Портрет мајке

Стална поставка – изложба Сретена Стојановића

**Спомен-кућа је отворена за посјетиоце радним данима од 10 до 14.30 часова. Улаз је слободан.
Добро дошли!**

 МУЗЕЈ КОЗАРЕ
MUSEUM OF KOZARA

Издавач: Музеј Козаре Приједор; **За издавача:** Зоран Радоњић, директор
Умјетнички савјет Музеја Козаре: Алекса Милић, Андреа Крнешић,
Борис Еремић, Драган Тојић, Игор Мојл; **Графички дизајн:** Зоран Совиљ
Штампа: Графички ашеље „ГРАФИТ“ Приједор; **Тираж:** 200 комада